

مقایسه هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی در سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵

دکتر فریبا عسکریان^۱، دکتر افشار جعفری^۲

۱ و ۲. استادیار دانشگاه تبریز

تاریخ پذیرش مقاله: ۸۷/۱۲/۱۷

تاریخ دریافت مقاله: ۸۷/۷/۱۴

چکیده

یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر میزان تولید و سرمایه‌گذاری در بخش صنعت ورزش هر کشور، تعیین میزان و روند تغییرات هزینه‌ها و الگوی مصرف کالاهای ورزشی خانوار و سهم آن از سبد هزینه‌های خانوار و GDP کشور است. بدین منظور محقق بر آن شد تا با استفاده از پرسشنامه‌های بررسی هزینه خانوار بر اساس طبقه بندی COICOP، میزان مصارف ورزشی خانوار شهری و روستایی، الگوی مصرف و میزان تغییرات نسبی و واقعی آن را از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ به‌دست آورد. داده‌های حاصله، ابتدا با استفاده از آمار توصیفی تنظیم و سپس جهت دستیابی به تغییرات واقعی هزینه‌ها بین سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۵ با استفاده از شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی، اثرات تورم از بین برده شد. نتایج نشان می‌دهد، میزان هزینه‌های ورزشی خانوار در سال ۱۳۸۰ معادل ۷۴۱ میلیارد ریال، ۱۹ درصد کل هزینه خانوار و ۱ درصد GDP کشور است. در حالی که در سال ۱۳۸۵ با ۳۲۵۵ میلیارد ریال، ۳۱ درصد کل هزینه خانوار و ۱۶ درصد GDP کشور می‌باشد. هزینه ورزشی یک خانوار در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۰ دارای رشد واقعی ۱۲۴ درصدی است. بیشترین میزان رشد واقعی در بلیط، ورودیه و حق عضویت، انواع کفش و هزینه فراگیری ورزش‌های مختلف مشاهده می‌شود. هر چند به دلیل آگاهی مردم از فواید سلامتی ورزش، گرایش آنان به ورزش کردن و به تبع آن، هزینه‌های ورزشی نیز افزایش یافته است، ولی به دلیل پایین بودن درآمد و سهم مشارکت ورزشی مردم ایران نسبت به کشورهای پیشرفته، هنوز هزینه‌های ورزشی درصد قابل قبولی را در سبد هزینه‌های خانوار به خود اختصاص نمی‌دهد.

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....
کلیدواژه‌های فارسی: هزینه‌های ورزشی، خانوار، تغییرات نسبی و واقعی هزینه‌ها، تولید ناخالص داخلی.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....**مقدمه**

هزینه خانوار، یکی از چهار رکن اساسی تأثیرگذار بر GDP^۱ کشورهاست و هزینه‌های ورزشی خانوار یکی از مهم‌ترین عوامل رشد اقتصادی کشور محسوب می‌شوند (۱). در برخی از کشورهای پیشرفته تأثیر هزینه‌های ورزشی خانوار بر اقتصاد کشور تا ۲/۵ درصد GDP اعلام گردیده است (۲). هزینه‌های ورزشی خانوار کانادا در سال ۲۰۰۴ معادل ۱/۲۲ درصد و انگلیس و هنگ کنگ در سال ۲۰۰۰ به ترتیب ۱/۸ و ۱/۷ درصد GDP را به خود اختصاص می‌دهند (۳،۴).

فواید بی‌شمار ورزش، از جمله اثرات آن بر سلامتی و بهداشت، اشتغال، کاهش مشکلات اخلاقی و اجتماعی و جذابیت‌های فراوان ورزش حرفه‌ای، همگی دست به دست هم داده‌اند تا شاهد گرایش روزافزون مردم به

---

^۱ تولید ناخالص داخلی

ورزش باشیم. در کشورهای پیشرفته، ورزش جزئی از زندگی مردم محسوب می‌شود و در برخی از کشورها مانند آلمان، فرانسه، سوئیس و کانادا، به ترتیب بیش از ۶۹٪، ۷۳/۹٪ و ۷۴ و ۷۸ درصد مردم در فعالیتهای ورزشی شرکت می‌کنند (۵، ۶).

از آنجا که میزان هزینه‌های ورزشی خانوار با میزان رواج ورزش در هر کشوری متناسب است و هر شرکت کننده یک خریدار محسوب می‌شود، بنابراین میزان هزینه‌های ورزشی خانوار مستقیماً با مشارکت مردم در ورزش ارتباط دارد. (۷). به طوری که، مطالعات نشان می‌دهند در کشورهای پیشرفته، هزینه‌های ورزشی خانوار ۲ تا ۲/۵ درصد کل هزینه‌های خانوار را به خود اختصاص می‌دهد (۸، ۹، ۱۰، ۱۱). با توجه به میزان هزینه ورزشی، خانوار استرالیایی، انگلیسی و اسکاتلندی به ترتیب با ۱/۶، ۲/۶ و ۲/۷ درصد کل هزینه خانوار، نمونه‌ای از این کشورها هستند (۱۲، ۱۳). میزان هزینه‌های ورزشی خانوار انگلیسی از ۲/۲۴ درصد کل هزینه خانوار در سال

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....

۱۹۹۵ به ۲/۸ درصد در سال ۲۰۰۰ ارتقاء یافته است (۴،۱۴).

دیوید کاستلو^۱ (۱۹۹۹) اعلام کرده است که در بین سرانه هزینه‌های خانوار استرالیایی، ورزش و تفریحات بعد از خوراکی‌ها، حمل و نقل و مسکن، در رتبه چهارم اهمیت قرار دارد، بنابراین رشد ۲۴ درصدی هزینه ورزشی خانوار استرالیایی در سال ۱۹۹۸ نسبت به سال ۱۹۹۳ نیز متأثر از همین موضوع است (۱۵). لازم است ذکر شود که این هزینه‌ها از سال ۱۹۹۸ تا ۲۰۰۳ نیز حدود ۲۹ درصد رشد داشته است (۱۶). این در حالی است که میزان مشارکت ورزشی افراد ۱۸ سال به بالا در این کشور در سال ۲۰۰۲ معادل ۶۲/۴ درصد اعلام شده است (۱۷).

با توجه به آنچه گذشت، صنعت ورزش با جذابیت‌های خاص خود موجب گرایش و جلب مشتریان زیادی به سمت خود شده است که این امر بر هزینه‌های ورزشی و

---

^۱. Costello, D

اقتصاد کشورها تأثیرگذار است. از آنجا که تولید و سرمایه‌گذاری در این صنعت مستلزم شناخت فرصت‌ها و علایق مردم در استفاده از وسایل و تجهیزات ورزشی است، بدین منظور در این تحقیق سعی شده است تا میزان مصارف ورزشی خانوار شهری و روستایی، الگوی مصرف و میزان تغییرات نسبی و واقعی آنها از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ به دست آورده شود. مهم‌ترین اهداف این بررسی، دستیابی به موارد ذیل است:

۱. شناسایی الگوها و عادات مصرفی کالاهای ورزشی خانوارها و مطالعه در مورد روند تغییرات آنها در سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵؛
۲. تعیین ضرایب اهمیت کالاها و خدمات ورزشی مورد مصرف خانوارها به منظور کمک به افزایش تولید و سرمایه‌گذاری در بخش صنعت ورزش؛
۳. تعیین سهم هزینه‌های ورزشی از هزینه کل خانوارها و اطلاع از چگونگی مصرف در بین خانوار شهری و روستایی جهت تعیین میزان اهمیت ورزش در جامعه؛

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....

۴. برآورد سهم هزینه‌های ورزشی مصرفی خانوارها در تولید ناخالص داخلی کشور.

روش‌شناسی تحقیق

این مطالعه از نوع تحقیقات توصیفی- پیمایشی بوده و جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از پرسشنامه‌های هزینه خانوار شهری و روستایی مرکز آمار بر اساس طبقه‌بندی مصرف فردی بر مبنای هدف^۱(COICOP)، در هشت گروه پوشاک، کفش، انواع توپ، فراگیری ورزش‌های مختلف، تهیه بلیط، ورودیه و حق عضویت، انواع دوچرخه، کرایه لوازم به‌دست آمد و اطلاعات مربوط به هزینه‌های خانوار در بخش‌های نشریات ورزشی در دو قسمت روزنامه‌ها و مجلات و کتاب‌های ورزشی به ترتیب از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و مؤسسه نمایشگاه فرهنگی استخراج شد و با توجه به نسبت آنها به هزینه کل خانوار در بخش

---

^۱. Classification of Individual Consumption by Purpose.

نشریات مورد محاسبه قرار گرفت. سپس میزان تغییرات و الگوی مصرف خانوار ایرانی به تفکیک شهری و روستایی به دست آورده شد (۱۸، ۱۹).

جامعه آماری این تحقیق شامل تمام خانوارهای ساکن در نقاط شهری و روستایی ایران در سال‌های یاد شده هستند که مطابق طرح بلوک‌بندی مرکز آمار ایران تعداد ۲۰,۰۰۰ خانوار به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند.

در این پژوهش، داده‌های حاصله ابتدا با استفاده از آمار توصیفی تنظیم شد و مورد بررسی مقدماتی قرار گرفت و جهت از بین بردن اثرات تورم بر افزایش قیمت‌ها از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ از شاخص بهای کالاها و خدمات مصرف در سال‌های پیش گفته استفاده گردید. لازم است ذکر شود که جهت دستیابی به تغییرات واقعی هزینه‌ها بین سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۵، قیمت‌های سال ۱۳۸۰ به عنوان سال پایه در نظر گرفته شد و با تقسیم شاخص قیمت‌های سال ۱۳۸۰ بر سال ۱۳۸۵، و ضرب کردن

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....

مقدار حاصله در هزینه‌ها، اثرات تورم از بین برده شد (۲۰).

هزینه‌های ورزشی کل خانوار ایرانی جهت محاسبه سهم آن از کل هزینه خانوار و GDP کشور ابتدا بررسی شد، ولی از آنجا که رشد جمعیت بر هزینه‌های ورزشی کل خانوار در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۰ تأثیر گذار می‌باشد، لذا در این تحقیق روند تغییرات برای یک خانوار محاسبه گردیده است.

نتایج و یافته‌های تحقیق

میزان هزینه‌های ورزشی خانوار در سال ۱۳۸۰ معادل ۷۴۱ میلیارد ریال، ۰/۱۹ درصد کل هزینه خانوار و ۰/۱ درصد GDP کشور است. در حالی که در سال ۱۳۸۵ با ۳۲۵۵ میلیارد ریال، ۰/۳۱ درصد کل هزینه خانوار و ۰/۱۶ درصد GDP کشور می‌باشد (جدول شماره ۱).

جدول ۱. هزینه‌های ورزشی خانوار در سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۵ (میلیارد ریال)

۱۳۸۵	۱۳۸۰	شرح هزینه‌ها
۲۸۷	۱۲۸	پوشاک ورزشی

۱۴۰۲	۲۲۲	انواع کفش ورزشی
۶۹	۳۷	انواع توپ
۲۷۹	۹۲	هزینه فراگیری ورزش
۸۳۷	۴۵	بلیط، ورودیه و حق عضویت
۹,۱	۲۴	کرایه تجهیزات
۱۶۹	۹۰	انواع دوچرخه
۱۵۲	۸۶	سایر تجهیزات و خدمات
۵۱	۱۷	کتاب‌های ورزشی
۳۲۵۵	۷۴۱	جمع
درصد ۰/۳۱	درصد ۰/۱۹	درصد کل هزینه خانوار
درصد ۰/۱۶	درصد ۰/۱	درصد GDP کشور

میزان هزینه‌های ورزشی یک خانوار روستایی در سال ۱۳۸۰ معادل ۳۹۴۳۳ ریال و در سال ۱۳۸۵ برابر با ۱۱۵۳۱۵ ریال است و ۹۸ درصد رشد واقعی داشته است. بیشترین میزان این رشد به ترتیب مربوط به هزینه‌های بلیط، ورودیه و حق عضویت؛ هزینه فراگیری ورزش‌های مختلف و انواع کفش ورزشی است (جدول شماره ۲ و نمودار شماره ۱).

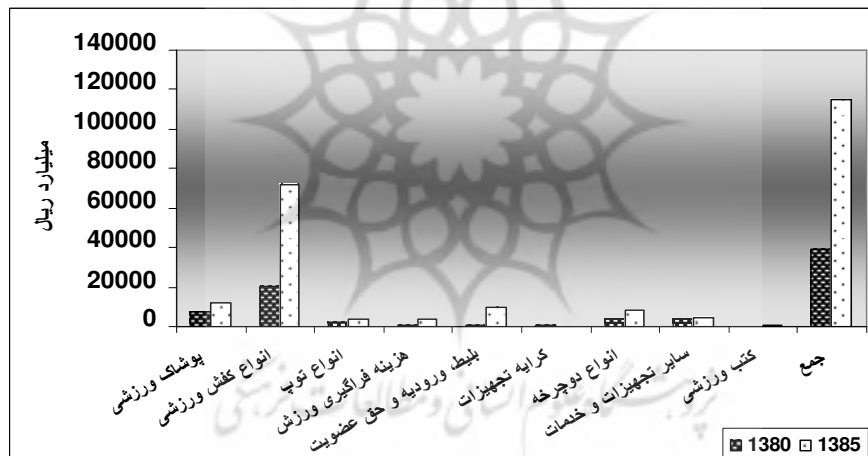
جدول ۲. تغییرات هزینه‌های ورزشی یک خانوار روستایی در سال ۱۳۸۵ به یک خانوار روستایی

در سال ۱۳۸۰

شرح هزینه‌ها	۱۳۸۰ (ریال)	۱۳۸۵ (ریال)	تغییرات نسبی (ریال)	رشد نسبی درصد	تغییرات واقعی (ریال)	رشد واقعی درصد

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....

۳۲	۲۳۲۲	۶۳	۴۵۵۳	۱۱۷۸۳	۷۲۳۰	پوشاک ورزشی
۱۳۰	۲۶۳۷۹	۲۵۴	۵۱۷۲۳	۷۲۰۶۳	۲۰۳۴۰	انواع کفش ورزشی
۵۴	۱۰۷۶	۱۰۵	۲۱۱۰	۴۱۱۷	۲۰۰۷	انواع توپ
۱۹۲	۱۵۷۲	۳۷۷	۳۰۸۲	۳۸۹۹	۸۱۷	هزینه فراگیری ورزش
۱۰۵۴	۴۹۲۲	۲۰۶۷	۹۶۵۱	۱۰۱۱۸	۴۶۷	بلیط، ورودیه و حق عضویت
-۵۰	-۳۲۳	-۹۷	-۶۳۴	۱۹	۶۵۳	کرایه تجهیزات
۶۰	۲۲۶۷	۱۱۸	۴۴۴۶	۸۲۲۶	۳۷۸۰	انواع دوچرخه
۱۱	۴۳۵	۲۲	۸۵۳	۴۶۹۶	۳۸۴۳	سایر تجهیزات و خدمات
۱۷	۵۰	۳۳	۹۸	۳۹۴	۲۹۶	کتاب‌های ورزشی
۹۸	۳۸۷۰۰	۱۹۲	۷۵۸۸۲	۱۱۵۳۱۵	۳۹۴۳۳	جمع

نمودار ۱. تغییرات هزینه‌های ورزشی یک خانوار روستایی در سال ۱۳۸۵ به یک خانوار روستایی در سال ۱۳۸۰

میزان هزینه‌های ورزشی یک خانوار شهری در سال ۱۳۸۰ معادل ۵۶۸۹۳ ریال و در سال ۱۳۸۵ برابر با ۲۱۵۳۸۶ ریال است و ۱۴۲ درصد رشد واقعی داشته

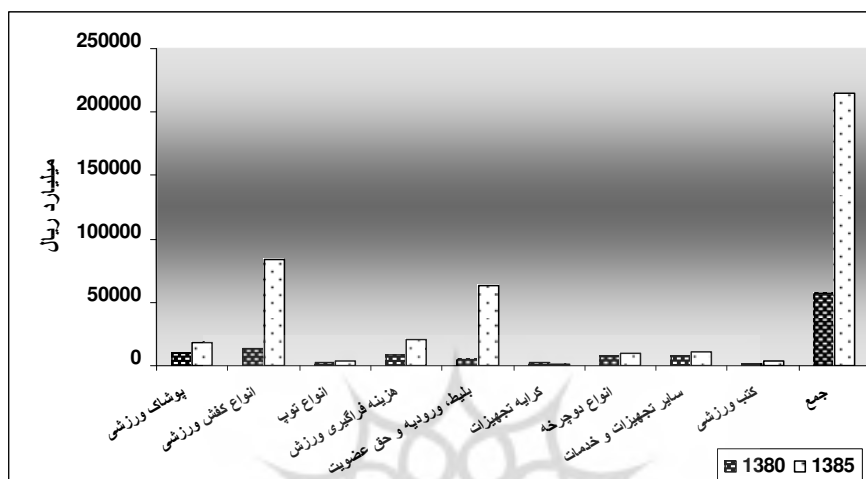
۱۰۵

است. بیشترین میزان این رشد به ترتیب مربوط به هزینه‌های بلیط، ورودیه و حق عضویت؛ انواع کفش ورزشی، کتاب‌ها و نشریات ورزشی است (جدول شماره ۳ و نمودار شماره ۲).

جدول ۳. تغییرات هزینه‌های ورزشی یک خانوار شهری در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۰

شرح هزینه‌ها	۱۳۸۰ (ریال)	۱۳۸۵ (ریال)	تغییرات نسبی (ریال)	رشد نسبی درصد	تغییرات واقعی (ریال)	رشد واقعی درصد
پوشاک ورزشی	۹۶۱۴	۱۸۳۸۶	۸۷۷۲	۹۱	۴۴۷۴	۴۷
انواع کفش ورزشی	۱۲۸۹۳	۸۳۵۵۶	۷۰۶۶۳	۵۴۸	۳۶۰۳۸	۲۸۰
انواع توپ	۲۸۰۹	۳۹۱۱	۱۱۰۲	۳۹	۵۶۲	۲۰
هزینه فراگیری ورزش	۸۸۶۴	۲۰۸۸۱	۱۲۰۱۷	۱۳۶	۶۱۲۹	۶۹
بلیط، ورودیه و حق عضویت	۴۳۷۳	۶۳۳۷۸	۵۹۰۰۵	۱۳۴۹	۳۰۰۹۳	۶۸۸
کرایه تجهیزات	۲۰۶۸	۷۳۰	-۱۳۳۸	-۶۵	-۶۸۲	-۳۳
انواع دوچرخه	۷۸۶۷	۱۰۲۵۹	۲۳۹۲	۳۰	۱۲۲۰	۱۶
سایر تجهیزات و خدمات	۶۸۱۱	۱۰۳۳۵	۳۵۲۴	۵۲	۱۷۹۷	۲۶
کتاب‌های ورزشی	۱۵۹۴	۳۹۵۰	۲۳۵۶	۱۴۸	۱۲۰۲	۷۵
جمع	۵۶۸۹۳	۲۱۵۳۸۶	۱۵۸۴۹۳	۲۷۹	۸۰۸۳۱	۱۴۲

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....

نمودار ۲. تغییرات هزینه‌های ورزشی یک خانوار شهری در سال ۱۳۸۵ نسبت به سال ۱۳۸۰

بحث و نتیجه‌گیری

یکی از اساسی‌ترین مطالعات آماری که به منظور نیل به اهداف مختلف اقتصادی و اجتماعی در اغلب کشورهای جهان صورت می‌گیرد، بررسی بودجه خانوار است که از طریق این بررسی می‌توان به چگونگی هزینه‌ها و درآمدهای خانوارها و روند تغییرات آنها و نیز آمار و اطلاعات گوناگون دیگری دست یافت.

امروزه، ورزش با جذابیت‌های خاص خود در جهان به روش‌های مختلف بر اقتصاد کشورها اثر می‌گذارد که

یکی از مهم‌ترین آنها، تأثیر بر هزینه‌های ورزشی خانوار است که ارتباط مستقیمی با توان تولیدی و افزایش درآمد کشورها دارد. بررسی الگوی مصرفی کالاها و خدمات ورزشی و روند تغییرات آن در سال‌های مختلف می‌تواند، در شناخت ظرفیت‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری برای بخش‌های دولتی و خصوصی بسیار راهگشا باشد.

هر چند نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که سهم هزینه‌های ورزشی در سبد هزینه‌های خانوار از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ به ترتیب ۰/۱۹ و ۰/۳۱ درصد، و دارای رشد واقعی ۱۲۴ درصدی است، ولی نسبت به کشورهای پیشرفته، بسیار کمتر است (در کشورهای پیشرفته، هزینه‌های ورزشی خانوار ۲ تا ۲/۵ درصد کل هزینه‌های خانوار را تشکیل می‌دهد). بر اساس نظر ولادیمیر آندرف^۱، هزینه‌های ورزشی خانوار با اندازه بازار کالاهای

---

^۱. Andreff, W

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....

ورزشی هر کشور متناسب است و هزینه ورزشی خانوار فرانسه، آلمان، ایتالیا، اسپانیا، سوئیس و انگلستان با بیش از هفت میلیارد دلار، نشانگر بزرگی بازار کالاها و خدمات ورزشی این کشورهاست (۵،۲۱). این در حالی است که ۱۰ کشور پیشرفته، بیش از ۸۰ درصد بازار جهانی و ۷۵ درصد تجارت بین‌المللی را از آن خود کرده‌اند. امریکا ۳۰ درصد، اتحادیه اروپا ۳۳ درصد، ژاپن ۲۲ درصد و کانادا ۳ درصد بازار تجهیزات ورزشی را دارا هستند و فقط ۱۲ درصد مابقی مربوط به سایر کشورهاست (۶).

بزرگ‌ترین بازار تجهیزات ورزشی اروپا با ۶/۵۷۵، ۲/۲۸۴، ۲/۰۱۲، ۱/۹۱۶ میلیارد دلار به ترتیب مربوط به انگلستان، آلمان، ایتالیا و فرانسه است (۲۲). ارزش بازار کالاهای ورزشی چین نیز در سال ۲۰۰۱ حدود ۱/۲ میلیارد دلار و در سال ۲۰۰۴ تا میزان ۲ میلیارد دلار گزارش شده است، این در حالی است که ارزش کالاهای ورزشی تولیدی ایران در سال ۱۳۷۰ بالغ بر ۳۵۰ میلیون دلار بوده ولی

در سال ۱۳۸۰ به میزان ۴۵ درصد کاهش داشته است (۲۳).

از آنجا که تحقیقات نشان می‌دهند هزینه‌های ورزشی خانوار، ارتباط مستقیمی با میزان مشارکت ورزشی (۶) و میزان درآمد و رفاه مردم یک کشور دارد (۲۴)، بنابراین از مهم‌ترین عوامل پایین بودن میزان هزینه‌های ورزشی از هزینه‌های خانوار و GDP کشور نسبت به سایر کشورهای پیشرفته می‌توان به پایین بودن میزان مشارکت ورزشی در ایران نسبت به کشورهای پیشرفته (۳۱/۷ درصد از افراد ۶ سال به بالا در ایران، در مقابل بیش از ۶۰ درصد از افراد ۱۵ سال به بالا در کشورهای پیشرفته) (۵، ۲۵) و پایین بودن میزان تولید ناخالص داخلی سرانه ایران نسبت به کشورهای پیشرفته (بر اساس اطلاعات موجود، تولید ناخالص داخلی سرانه ایران در سال ۲۰۰۶ معادل ۸۹۰۰ دلار است و در رتبه ۸۱ دنیا قرار دارد، در حالی که در کشورهای پیشرفته امریکا، کانادا، استرالیا، آلمان، انگلیس و فرانسه، تولید ناخالص داخلی سرانه به ترتیب

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....

۳۰۱۰۰ و ۴۳۵۰۰، ۳۵۲۰۰، ۳۴۱۰۰، ۳۱۴۰۰، ۳۱۴۰۰
 دلار است) (۲۶) اشاره کرد.

منابع:

۱. عسکریان، فریبا (۱۳۸۷)، «بررسی اقتصادی هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۸۰». پژوهش در علوم ورزشی، ش ۱۸.

2. López, L., Gárate, R. (2007). The demand for sport: sport consumption and participation models. *Journal of Sport Management*, 21: 1, pp. 103-122.
3. Bloom, M., Grant, M. & Watt, D. (2005). Strengthening Canada: The Socio-economic Benefits of Sport Participation in Canada, The conference Board of Canada, pp. 36-38.
4. Cambridge Econometrics. (2003). *The Value of the Sports Economy in England*, London, England: Sport England, pp. 4.
5. Andreff, W. (1994), The economic of sport in Europe: financing and economic impact (14th Informal Meeting of European Sport Ministers, Strasbourg: Council of Europe.
6. House of Commons Standing Committee on Canadian Heritage. (1998). Sport in Canada: *Everybody's Business—Leadership, Partnership and Accountability* (Ottawa: House of Commons Standing Committee on Canadian Heritage).
7. Sanderson, k., Harris, F., Russel, S., & Chase, S. (2000), The Economic Benefits of Sport A Review, Business and Economic Research Ltd (BERL).
8. Davies, L.E. (2002). Consumers expenditure on sport in the UK: Increased spending or underestimation? *Managing Leis of Sport ure*, 7, pp.83- 102.
9. Gratton, C. and Taylor, P. (2000). *Economic of Sport and recreation*. London: Spon Press.

10. Meek, A. (1997), an Estimate of the Size and Supported Economic Activity of the Sports Industry in the United States, *Industry Analysis, Sport Marketing Quarterly*, VOL6. No 4, pp. 15-21.
  11. Taks, M. and Kesenne, S. (2000). The Economic Significance of Sport in Flanders, *Journal of Sport Management*, pp. 342–365.
  12. Commonwealth of Australia. (2001), Game Plan 2006. Sport and Tourism Division, Department of Industry, Science and Resources.
  13. The Economic Importance of Sport in Scotland 2004, (2007), sport Industry Research Centre, Sheffield Hallam University, sport Scotland, Caledonia House.pp.2-5.
  14. Sport Industry Research Centre. (2004). *The Impact of Achieving Sport England's Target for Making England an Active Nation by 2020*, Sheffield, England: Sport Industry Research Centre, pp. 2–3.
  15. Costello, D. Responsible Service of Gambling: An Industry Perspective.
  16. Household Expenditure on Sports and Physical Recreation. (2003), Australia Bureau of Statistics (ABS). www.ausport.gov.ad
  17. Participation in Sport and Physical Activities, Australia, 2002.(2005)Year book.
۱۸. «محاسبه هزینه‌های خانوار» (۱۳۸۰). مرکز آمار ایران.
۱۹. «محاسبه هزینه‌های خانوار» (۱۳۸۵). مرکز آمار ایران.
۲۰. محتشم دولتشاهی، طهماسب (۱۳۸۰). «نظریه‌ها و سیاست‌ها در اقتصاد کلان»، نشر پشوتن، چاپ چهارم.
21. Andreff, W. (1997), Sport Financing in Europe- Toward a transformation in the 21st century, published at: sport, media and civil society.
  22. Andreff, W., Bourg, J.F, Halba. B, Nys.J.F. (1995), Economic Factors of Sport in Europe: Financing and Economic Impact. Paris: Dalloz.

هزینه‌های ورزشی خانوار ایرانی .....

۲۳. «مطالعات تفصیلی توسعه تجهیزات ورزشی»
 (۱۳۸۲). طرح جامع ورزش، سازمان تربیت بدنی
 جمهوری اسلامی ایران، صص: ۸-۱۸.

24. Nana,G., Sanderson,K., & Goodehid, M.,(2002), Economic Impact of Sport:
Report to Hong Kong Sports Development Board (Wellington, New Zealand:
 Business and Economic Research Limited(BERL).pp. 20.

۲۵. رجبزاده، احمد (۱۳۸۱). «بازی و ورزش»، دفتر
 طرح‌های ملی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی.

26. CIA world fact book. (2007). Iran Economy.